

Kendelse

afsagt den 26. maj 2017

Sag nr. 17-70-01107

[Klager]

mod

Fyens Stiftstidende

og

Fyns Amts Avis

[Klager] har klaget til Pressenævnet over artiklen *"Iltsvind og fiskedød i DetSydfynske Øhav"* bragt i *Fyens Stiftstidende* og *Fyns Amts Avis* den 6. december 2016, samt over artiklen *"Ørrederne er forsvundet fra kysterne"* bragt i *Fyens Stiftstidende*, *Fyns Amts Avis* og på *fyens.dk* (Jysk Fynske Medier) den 9. december 2016, idet han mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har klaget over, at Jysk Fynske Medier ikke overholdt en aftale om, at han skulle godkende sine citater inden offentliggørelse, og at *Fyens Stiftstidende* genoptrykte den udtalelse, der ikke var godkendt.

1 Sagsfremstilling

Forløbet forud for offentliggørelse

Forud for offentliggørelsen af de påklagede forhold sendte *Fyns Amts Avis'* journalist den 29. november 2016 kl. 15.34 en e-mail til [Klager] med emnet "Grafik". I e-mailen er indsat et Danmarkskort *"ILTSVIND SEPTEMBER 2016"*, hvorpå det var markeret med forskellige farver, hvor stort et iltsvind, der var i Danmarks havområder.

[Klager] besvarede e-mailen samme dag kl. 16.38:

"[...]"

Tak for grafikken, den ser rigtig fin ud. Hvis det skulle være en anden gang, så kan jeg nok få lov af styrelsen til at sende jer filen med kortet, så I ikke behøver at tegne det.

Jeg går ud fra at vores snak var til baggrundsinformation. Hvis du vil referere til mig eller citere mig, så vil jeg bede om at se teksten, inden den trykkes.
Mvh [Klager]”

Fyns Amts Avis' journalist skrev kl. 17.58 følgende:

”Hej og tak. Det er bare i orden. Jeg vil meget gerne citere dig i artiklen. Skal vi lave et nyt interview ud fra den præmis, eller kan jeg skrive en tekst og sende til din godkendelse?”

[Klager] besvarede denne mail kl. 18.08:

”Hej [Journalisten].
Det er fint, hvis du skriver en artikel og sender den omkring mig.
Mvh [Klager]”

Den 5. december 2016 kl. 12.20 sendte journalisten en e-mail til [Klager], hvori han bl.a. oplyste følgende:

”Hej og tak
Jeg går først i gang nu på grund af sygdom på redaktionen. Og jeg sender den omkring dig.
Jeg har talt med fiskere, der tilskriver udslippet af palmeolie og kvælstofgødning som en faktor i år.
[...]
Kan branden på Fredericia Havn og udslippet være en faktor lige nu i år i forhold til iltsvind i Det Sydfynske Øhav og i vandet omkring og ved Ærø?”

Samme dag kl. 13.56 sendte journalisten følgende e-mail til klager, hvor han skrev følgende:

”Hvad siger du til dette:
Ny iltsvindsrapport for de danske farvande viser, at det står slemt til på havbunden i Det Sydfynske Øhav og i Ærøbassinet. Iltsvindet er massivt. Årsagen skal findes i Fredericia, mener fiskere. Iltsvind i det indre danske farvande er intet særsyn. Men af en netop offentliggjort rapport fremgår det, at situationen er den værste i otte år. I det sydlige Lillebælt mellem Als og Ærø er iltsvindet intensiveret i et område, der strækker sig ned mod Marstal Bugt.
Dansk Center for Miljø og Energi har stået bag undersøgelsen på vegne af Aarhus Universitet, og her vurderer seniorrådgiver [Klager], at landbrugets udledning af kvælstof udgør den største kilde og årsag til iltsvindet.
- Det Sydfynske Øhav er et af de områder, der er ramt af iltsvind i år. Det er det også traditionelt. Iltsvindet udløses af klimatiske forhold, hvor der ikke er så meget vind. Årsagen er også udslip fra industri og trafik, men den største kilde er landbruget, siger han.”

[Klager] svarede samme dag kl. 22.48 og vedhæftede sine bemærkninger. Af mailen fremgik bl.a. følgende:

”[...] Som det fremgik af mit ’auto-svar’, så har jeg været bortrejst. Jeg har kommenteret på de udkast i vedhæftede. [...]”

Af de vedhæftede ændringer fremgik bl.a. følgende:

”[...] Dansk Center for Miljø og Energi på Aarhus Universitet har skrevet rapporten, og her vurderer seniorrådgiver [Klager], at udledning af kvælstof er en væsentlig årsag til iltsvindet.
- Det Sydfynske Øhav er et af de områder, der er særlig hårdt ramt af iltsvind i år og er tit et af de mest udsatte områder. Iltsvind opstår, når der er rigeligt med næringsstoffer og lange perioder uden ret meget vind. Næringsstofferne stammer hovedsageligt fra landbruget, men også udslip fra industri og trafik spiller en rolle, siger han.”

Artiklen af 6. december 2016

Fyens Stiftstidende og Fyns Amts Avis bragte den 6. december 2016 begge på side 18-19 artiklen *”Iltsvind og fiskedød i Det Sydfynske Øhav”*. Heraf fremgår bl.a. følgende:

”Iltsvind i de indre danske farvande er et almindeligt syn. Men af en netop offentliggjort rapport fremgår det, at situationen er særligt slem i år. Og at iltsvindet fra august til september er intensiveret i et område, der strækker sig fra det sydlige Lillebælt mellem Als og Ærø og ned mod Marstal Bugt.”

I artiklen var herefter bragt et identisk afsnit som gengivet i journalistens mail af 5. december 2016 kl. 13.56. Sætningen ”Det er det også traditionelt” var dog medtaget uden ordet ”også”. Artiklen fortsatte:

”[...] Derimod er der masser af liv bestående af muslinger, søpunge og snegle, der har det godt, på det gamle færgevrag MF Ærøsund, der blev sænket og omdannet til dykkervrag for to år siden.
Her kan dyrene nemlig sætte sig fast. Men sådan er virkeligheden ikke for de dyr og planter, der ellers hører til ude på dybere vand, beretter lokale fiskere. En af dem er marstalfiskeren [Person A], der har fisket fra Ærø i 38 år. Han beretter om et øhav, hvor livet er gået i stå på havbunden, [...].
Årsagen, mener han, er dog ikke udslip af kvælstof fra landbruget. Derimod peger [Person B] i retning af Fredericia, hvor en brand på byens havn i starten af 2016 medførte udslip af cirka 5000 ton kvælstofgødning.

- Jeg er ikke enig i at give landbruget skylden. Der slap cirka 6000 ton kunstgødning ud i vandet, da der var brand på Fredericia Havn. Gødningen smelter, og det svarer til at hælde den på markerne, hvor alt begynder at gro mere. Det hele gror sig ihjel. Når planterne dør, så falder de til bunden, hvor de bruger ilten på at rådne, siger [Person B].
[...]"

Artiklen fortsatte herefter med endnu en lokalfiskers syn på iltsvindet. Herefter var indsat en underoverskrift med titlen *"Det er op til Fredericia selv at vurdere skaden"*, hvoraf følgende bl.a. fremgik:

"Det er op til Fredericia Kommune at vurdere, om udslip af kvælstof har konsekvenser for livet under havoverfladen helt ned til Ærø. Dybt kritisabelt, mener fiskerforening. [indledning]
Fiskere på Ærø er ikke i tvivl, når de skal pege på årsagen til dette års massive iltsvind samt fiskedød i Det Sydfynske Øhav.
De peger på en brand på Fredericia Havn, hvor palmeolie og kvælstofgødning slap ud i havet i februar måned. Det samme gør [Person C], formand for Bælternes Fiskerforening.
– Det udslip har helt klart en betydning. Det kan vi se hele vejen ned gennem Lillebælt. Der er forholdene helt anderledes i år end normalt, siger hans. [...]"

Chefredaktøren skrev den 6. december 2016 kl. 14.56 bl.a. følgende til klagers repræsentant:

"Jeg er ked af hans opfattelse af, at vi ikke har levet op til vores aftale med ham. Vores medarbejdere er omhyggelige og samvittighedsfulde, når det gælder overholdelse af indgåede kontrakter med kilderne. Og det mener jeg i dette tilfælde bestemt også, vores medarbejder har.
[Klager] modtog således allerede mandag kl. 13:56 en mail med et citat og den sammenhæng, det indgår i. Når vi ikke har foretaget de ønskede tilrettelser, skyldes det, at der først forelå et svar fra [Klager] kl. 22:48 - længe efter avisernes deadline. Jeg ser dog intet grundlag for at bringe en berigtigelse.
Der er i ingen af de seks bemærkninger til artiklen, [Klager] har fremsendt, tale om faktuelle fejl eller fejlcitater.
Fem bemærkninger vedrører den rent redaktionelle tekst (og altså ikke citat), hvor [Klager] foreslår eller ønsker en anden formulering, end den journalisten har valgt. Kun den sjette bemærkning vedrører et citat, hvor [Klager] ønsker en anden sætningskonstruktion, således at en bemærkning om landbrugets rolle, hvad udslip af næringsstoffer angår, nedtones.
Nogen berigtigelse kan et ønske om at flytte rundt på elementerne i en sætning naturligvis ikke bære.
Vi havde - trods vores principielle holdning om kun at rette egentlige fejl og misforståelser - imidlertid gerne ændret citatet. Men vi modtog som nævnt ønsket om det for sent.

Jeg er oprigtig ked af, at der tilsyneladende er gået et eller andet galt i kommunikationen mellem vores medarbejder og [Klager]. Hvis fejlen er vores, skal jeg være den første til at beklage den. Og jeg vil i så fald bede dig overbringe [Klager] en undskyldning.

Men jeg er også glad for, at vores medarbejder ser ud til at have overholdt den indgåede aftale - og at der hverken i artiklen som helhed eller i citatet optræder nogen egentlige fejl.

Endnu engang tak for hjælpen og tak for din henvendelse.

Fyens Stiftstidende og Fyns Amts Avis fremsender af princip kun undtagelsesvist artikler til gennemsyn - og i så fald kun med henblik på rettelse af rent faktuelle fejl og misforståelser.

Men din henvendelse minder os om, at en kontrakt med en kilde altid skal omfatte en klar orientering til kilden om, hvad der kan rettes. Og en aftale om, hvornår der skal foreligge et svar fra en kilde, som undtagelsesvist får en artikel til gennemsyn.”

Den 6. december 2016 kl. 22.15 skrev [Klager] bl.a. følgende:

”[...]

Jeg har et stort problem, fordi jeg lever af min faglighed, da jeg med baggrund i den rådgiver især myndigheder i miljøspørgsmål vedrørende havet.

[...]

[...] Når jeg citeres for at sige ’at landbrugets udledning af kvælstof udgør den største kilde til iltsvindet’, så er det korrekt i et generelt perspektiv, dvs. for iltsvind i almindelighed, men ikke nødvendigvis i forhold til ’iltsvindet’, altså det, som er opstået i det sydlige Lillebælt og Det Sydfynske Øhav efter ulykken i Fredericia. Citatet kommer i forlængelse af en underoverskrift, hvoraf det fremgår, at fiskerne mener, at det er ulykken, som er skyld i iltsvindet. Denne kobling gør, at jeg fremstår i modstrid med fiskerne, hvilket ikke er korrekt [...]. Den kunstigt skabte konflikt fremgår også af, at en fisker senere i artiklen citeres for at udtale ’Jeg er ikke enig i at give landbruget skyldes.’

[...]

Jeg har foreslået andre rettelser, men det er kun ment som en service, som man kan benytte sig af eller lade være. [...]”

Artiklen 9. december 2016

Den 9. december 2016 bragte Fyens Stiftstidende og Fyns Amts Avis artiklen ”Ørrederne er forsvundet fra kysterne” på side 5. Artiklen blev ligeledes bragt på Fyens.dk. I artiklen blev det ovenfor refererede afsnit og citat fra artiklen ”Iltsvind og fiskedød i Det Sydfynske Øhav” bragt på ny. [Klager] klagede samme dag til Jysk Fynske Medier.

Jysk Fynske Medier svarede den 9. december 2016 bl.a. følgende:

”[...]

Jeg er dog først nødt til at understrege, at du ikke er fejlciteret. Det oprindelige citat er [...] korrekt. Det bestrider du, som jeg forstår dig, da heller ikke.

Hvad aftalen i forbindelse med samtalen angår, har den været utilstrækkelig. Vores journalist burde klart og tydeligt have aftalt konditionerne for artikelgennemsynet med dig. Fyns Amts Avis og Fyens Stiftstidende giver således ilder mulighed for at få citater – og i nogle tilfælde også hele artikler – til gennemsyn med henblik på rettelser af faktuelle og meningsforstyrrende fejl. Men eftersom der i givet fald ville være tale om en krænkelse af vores redaktionelle frihed, sender vi ikke artikler til godkendelse. Af samme grund giver vi heller ikke mulighed for at rette i den del af den redaktionelle tekst, som ikke er citat – med mindre der er tale om faktuelle fejl.

Det burde [journalisten] have oplyst dig om som svar på dit ønske om at få artiklen til gennemsyn. Det er konditioner, vores kilder skal kende, så de har mulighed for enten at nøjes med at optræde som baggrundskilder eller helt fravælge at medvirke. Da vores journalist kontaktede dig, præsenterede han sig som sådan og fremlagde sit ærinde. Hvis vores journalister ønsker en samtale til baggrund, oplyser de om dette. Men da det jo ikke var tilfældet her, gik vores medarbejder ud fra, at du som ”professionel” kilde selv ville have fremsat et eventuelt ønske om kun at udtale dig til baggrund.

Vores journalist burde have aftalt en deadline for dit gennemsyn af artiklen. Og han burde have sikret sig, at du rent fysisk og med en rimelig frist havde mulighed for at fremsende eventuelle kommentarer.

[...]”

Hertil skrev [Klager] den 9. januar 2017 bl.a. følgende:

”[...]

Jeg er glad for, at du beklager, at I ikke overholdt den indgåede aftale om min godkendelse af citat inden trykning.

Jeg mener fortsat, at jeg er fejlciteret. Det er korrekt, at jeg overordnet set har udtalt, at landbruget er den største næringsstofkilde til havet, som i sidste ende kan resultere i iltsvind. [...]”

Klagen er modtaget i Pressenævnet ved mail af 28. februar 2017.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

Klagers aftale

[Klager] har anført, at han havde såvel en mundtlig som en skriftlig aftale med journalisten bag artiklen *”Iltsvind og fiskedød i det Sydfynske Øhav”* om, at han skulle godkende eventuelle citater inden offentliggørelse. Denne aftale blev ikke overholdt.

[Klager] mener på den baggrund, at Fyens Stiftstidende har overtrådt punkt B.6 i de vejledende regler for god presseskik, da de rettetforslag, [Klager] fremsendte til journalisten, ikke blev

taget i betragtning inden offentliggørelsen. Han fik heller ikke mulighed for at godkende sine citater.

Citatets indhold

[Klager] har videre anført, at avisen på baggrund af ovenstående burde have berigtiget udtalelsen i overensstemmelse med punkt A.7 i de vejledende regler for god presseskik. Derimod har avisen genoptrykt det ikke godkendte citat i artiklen *”Ørrederne er forsvundet fra kysten”* på trods af, at Fyens Stiftstidende var blevet gjort opmærksom på, at [Klager] ikke kunne godkende citatet.

2.2 Jysk Fynsk Mediers synspunkter

Klagers aftale

Fyens Stiftstidende og Fyns Amts Avis har anført, at mediers aftaler med kilder om eventuelt gennemsyn eller godkendelse af citater ikke er omfattet af de vejledende regler for god presseskik. Sådanne regler er forskellige fra medie til medie, og udformningen og efterlevelsen af dem er alene et internt anliggende.

Som det fremgår af mailkorrespondancen, giver Fyens Stiftstidende og Fyns Amts Avis i nogle tilfælde kilder adgang til at få citater tilsendt til gennemsyn. Det sker dog udelukkende med henblik på rettelse af eventuelle faktuelle og meningsforstyrrende fejl. Det er der ikke tale om i dette tilfælde. Klager fik det omtalte citat til gennemsyn. Han havde dog ikke mulighed for at kontakte journalisten inden deadline, hvorfor der i formuleringen af citatet ikke blev taget hensyn til hans bemærkninger til citatet.

Citatets indhold

Klager har ikke bestridt, at han er korrekt citeret, men erkendt, at han udtalte sig uklart under samtalen med journalisten, og at klager efter at have set sin formulering på tryk ville ønske, at han havde formuleret sig anderledes. Klager er citeret korrekt.

Fyens Stiftstidende og Fyns Amts Avis har over for klager beklaget fraværet af en klar besked fra journalisten om en deadline for klagers gennemsyn af citat. Det kan dog ikke indebære en krænkelse af de vejledende regler for god presseskik.

Avisen har henvist til mailkorrespondancen, hvori klager bl.a. skriver, at *”det er korrekt, at jeg har udtalt, at overordnet set er landbruget den største næringsstofkilde til havet, som i sidste ende kan resultere i iltsvind”*, samt at *”jeg kan ikke udelukke, at jeg kan have udtrykt mig uklart under samtalen”*. Det har ikke været muligt at genfinde lydfilen. Da klager ikke har bestridt citatet, har avisen imidlertid ikke fundet noget grundlag for at bringe en berigtigelse.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jesper Rothe, Turid Fennefoss Nielsen, Lars Lindskov og Marlene Borst Hansen.

[Klager] har klaget over et citat i artiklen ”*Iltsvind og fiskedød i Det Sydfynske Øhav*” af 6. december 2016 bragt i Fyens Stiftstidende og Fyns Amts Avis samt på fyens.dk. Citatet blev på ny bragt i artiklen ”*Ørrederne er forsvundet fra kysterne*” af 9. december 2016 i Fyens Stiftstidende og Fyns Amts Avis.

Klagers aftale

[Klager] har klaget over, at Jysk Fynske Medier ikke overholdt en aftale om, at han skulle godkende sine citater inden offentliggørelse.

Af [Klager] og Fyns Amts Avis’ mailkorrespondance fremgår blandt andet følgende:

Journalisten: Hej og tak. Det er bare i orden. Jeg vil meget gerne citere dig i artiklen. Skal vi lave nyt interview ud fra den præmis, eller kan jeg skrive en tekst og sende til din godkendelse?”

[Klager]: Det er fint, hvis du skriver en artikel og sender den omkring mig.

Journalisten: Hej og tak. Jeg går først i gang nu på grund af sygdom på redaktionen. Og jeg sender den omkring dig.”

Fyns Amts Avis sendte efterfølgende citatet til [Klager] den 5. december 2016 kl. 13.56 uden at angive en svarfrist.

På baggrund af ovennævnte mailkorrespondance finder Pressenævnet, at [Klager] havde en berettiget forventning om, at han ville få sine citater til gennemsyn inden offentliggørelse. [Klager] sendte sine bemærkninger samme dag kl. 22.48, hvor Fyns Amts Avis og Fyens Stiftstidende imidlertid allerede havde sendt artiklen i trykken. Pressenævnet finder herefter, at Fyns Amts Avis og Fyens Stiftstidende i den konkrete situation har tilsidesat god presseskik ved at offentliggøre udtalelsen fra [Klager] uden hans godkendelse, og nævnet udtaler kritik heraf.

Citatets indhold

[Klager] har videre klaget over, at Fyns Amts Avis og Fyens Stiftstidende ikke berigtigede citatet i artiklen 6. december 2016, men i stedet genoptrykte det på ny i artiklen ”*Ørrederne er forsvundet fra kysterne*” den 9. december 2016.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Berigtigelse af urigtige meddelelser skal finde sted på redaktionens eget initiativ, hvis og så snart kendskab til fejl af betydning i de bragte meddelelser indgår, jf. punkterne A.1 og A.7.

Pressenævnet bemærker generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede. Citater og meningstilkendegivelser må imidlertid ikke bringes i en form, så de forvansker det fremførte synspunkt.

[Klager] ændrede ved sit gennemsyn bl.a. udtalelsen om, at landbrugets udledning af kvælstof ”*udgør den største kilde til iltsvindet*” til, at det ”*er en væsentlig årsag til iltsvindet*”. Herudover ændrede [Klager] udtalelsen om, at iltsvindets ”*største kilde er landbruget*” til ”*Næringsstoffer hovedsageligt [stammer] fra landbruget*”.

Pressenævnet finder herefter, at [Klager]s ændringer af 5. december 2016 kl. 22.48 indeholder mindre væsentlige ændringer i forhold til det offentliggjorte citat. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at fastslå at, at [Klager] er fejl citeret. Allerede af den årsag finder Pressenævnet hverken grundlag for at kritisere Fyns Amts Avis og Fyens Stiftstidende for ikke at berigtige citatet eller offentliggøre det igen den 9. december 2016.

Offentliggørelse af nævnets kendelse

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af Fyns Amts Avis, Fyens Stiftstidende og fyens.dk at offentliggøre følgende med nævnets logo som illustration:

”[rubrik]

Pressenævnet kritiserer Jysk Fynske Medier

[underrubrik]

JF Medier kritiseres for ikke at overholde aftale med en kilde om at få citat til godkendelse.

[brødtekst]

I december måned bragte Fyns Amts Avis og Fyens Stiftstidende en artikel, hvor de benyttede et citat fra en rådgiver ved Nationalt Center for Miljø og Energi om årsagen til et intensiveret iltsvind i Det Sydfynske Øhav.

Rådgiveren var af journalisten blevet lovet, at han ville få sine citater til gennemsyn og godkendelse inden offentliggørelsen af artiklen.

Aviserne offentliggjorde imidlertid artiklen, inden rådgiveren havde nået at besvare journalistens mail tidligere samme dag.

Pressenævnet har kritiseret, at Fyns Amts Avis og Fyens Stiftstidende ikke overholdt betingelsen for, at rådgiveren kunne citeres i artiklen.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra nævnet kan læses på: pressenaevnet.dk”

Pressenævnet bemærker, at offentliggørelse af nævnets kendelse i de trykte udgaver skal ske snarest i den første eller en af de første udgaver, der offentliggøres efter nævnets kendelse. Offentliggørelse skal ske på det sted i mediet, hvor mediet har oplyst at ville offentliggøre kritik fra Pressenævnet: <http://www.pressenaevnet.dk/dagblade/>. Har mediet ikke en fast rettelsesspalte, skal offentliggørelse ske på det sted i mediet, der svarer til placeringen af den kritiserede artikel.

Endvidere skal offentliggørelse af nævnets kendelse ske snarest på de af mediets platforme, hvor den påklagede artikel har været bragt. Offentliggørelse skal ske som en selvstændig artikel, der prioriteres f.eks. med placering på en forside i mindst et døgn efter kritikens offentliggørelse. Denne artikel skal endvidere være offentligt tilgængelig som en selvstændig artikel i overensstemmelse med prioriteringen af den påklagede artikel, og i en periode svarende til den periode, hvor den påklagede artikel har været tilgængelig.

Endelig skal der oprettes et link med teksten "Pressenævnet har udtalt kritik af artiklen" til nævnets kendelse ved starten af brødteksten i den påklagede artikel, hvis den fortsat er tilgængelig på hjemmesiden og ikke er ændret på de punkter, hvor nævnet har udtalt kritik.

Skrifttype og layout bør svare til den opsætning, der i øvrigt anvendes i mediet.